

Státní okresní archiv Plzeň-jih se sídlem v Blovicích

**Místní národní výbor Oplot
(1941) 1945-1960**

Inventář

EL NAD č.: 873

AP č.: 462

Jana Mašková

Blovice 2012

Obsah

Úvod	str.
I. Vývoj původce archivního fondu	4
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	7
III. Archivní charakteristika archivního fondu	8
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	10
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	10
Seznam použitých pramenů a literatury	11
Příloha: Seznam použitých zkratk	12
Inventární seznam	13
I. Úřední knihy	14
a) Knihy evidenční	14
b) Knihy účetní	14
II. Spisový materiál	14
Spisy	14

Ú V O D

I. Vývoj původce archivního fondu

Původcem archivního fondu je Místní národní výbor Oplot, který vyvíjel svoji činnost od května 1945 do 12. června 1960. Do roku 1949 obec Oplot náležela do soudního okresu Přeštice ve správním okrese Přeštice, od roku 1949 do roku 1960 byla součástí okresu Přeštice, a po roce 1960 se stala součástí okresu Plzeň-jih.

Národní výbory (NV) vznikaly ilegálně již během okupace jako revoluční orgány národně osvobozenického boje. Dne 16. dubna 1944 vydala londýnská vláda oficiální prohlášení vyzývající k jejich ustavení. Národní výbory se měly po porážce okupantů ujmout správy v obcích, okresech a zemích.

Do roku 1948 vyvíjely národní výbory svou činnost na základě Košického vládního programu z 5. dubna 1945 a ústavních dekretů prezidenta republiky ze 4. prosince 1944 č. 18/1944 Ústředního věstníku československého, o národních výborech a prozatímním Národním shromáždění.

Místní národní výbor (MNV) byl ustaven jako orgán veřejné správy ve všech jejích oborech. Jeho postavení a pravomoc upravovalo vládní nařízení č. 4/1945 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů, a dále vládní nařízení č. 44/1945 Sb., o úplném znění vládního nařízení o volbě a pravomoci národních výborů, kterým se měnilo prvně zmíněné vládní nařízení. Zaniklý obecní úřad se stal úřadem místního národního výboru a prováděl veškerá jeho rozhodnutí a opatření. Činnost takto vzniklého MNV byla řízena směrnicemi ministerstva vnitra č. 6/1945 Ú. l., pro národní výbory místní a okresní, schválenými vládou Československé republiky dne 19. května 1945.

MNV v Oplotě byl pravděpodobně ustaven v květnových revolučních dnech roku 1945. Zápis z ustavení tohoto výboru, ale i další zápisy ze schůzí rady a pléna MNV se však nedochovaly. Jméno předsedy známe až z dokumentu datovaného k 10. červenci 1945, ve kterém Emanuel Voler skládá slib předsedy MNV Oplot do rukou předsedy Okresního národního výboru (ONV) Přeštice.

Původní složení MNV bylo výsledkem politického vlivu v obci. V červenci 1945 měl NV 17 členů, z toho předseda a 8 činovníků NV bylo členy Československé sociálně demokratické strany dělnické, místopředseda a 6 dalších činovníků NV bylo členy Československé strany lidové, a 1 byl členem Československé strany národně socialistické. Během roku 1945 bylo změněno podle paritního zastoupení politických stran. Podle vládního nařízení č. 120/1946 Sb., o obnovení národních výborů na podkladě výsledků voleb do Ústavodárného Národního shromáždění, přizpůsobilo se složení MNV výsledkům těchto voleb.

Místní národní výbor zvolil na ustavující schůzi ze svého středu radu MNV, ze členů rady pak předsedu a náměstký.

V červenci 1948 byl MNV už jen 15 členný. Rada MNV byla volena z řad členů MNV. Tvořili ji předseda MNV, náměstek a ostatní členové rady. Radu MNV v Oplotě si v červenci 1948 ustavili 6 člennou a tvořil ji předseda, místopředseda a 4 členové MNV. Teprve po napomenutí z ONV Přeštice, že rada může být jen 5 členná, jednoho člena MNV z rady vyškrtili. Jako své poradní, pomocné a později i kontrolní orgány zřizovala plenární schůze MNV stálé komise s působností pro celou obec. První zmínku o komisích v Oplotě máme až z července 1948, kdy při MNV fungovaly komise finanční, zemědělská, osvětová a stavební. Dále mohly být zřizovány komise, jejichž potřeba vyplynula z místních poměrů. V čele komisí stáli referenti, později předsedové, zpravidla členové rady. Tzv. referentský systém byl využíván až do roku 1954.

Pro usměrnění dalšího vývoje místních národních výborů mělo zásadní význam vládní nařízení č. 14/1950 Sb., o organizaci místních národních výborů. MNV byly rozděleny podle počtu obyvatel do čtyř kategorií. S počtem obyvatel 431 v roce 1950 byl MNV Oplot zařazen do I. kategorie.

Předseda NV Emanuel Voler na svou funkci rezignoval a 30. září 1949 byl funkcí předsedy MNV pověřen organizací KSČ Vojtěch Baxa. Ten stál v čele MNV až do voleb v květnu 1954.

Do existence NV významně zasáhl ústavní zákon č. 12/1954 Sb., o národních výborech a na něj navazující zákony a vládní nařízení č. 13/1954 Sb., o národních výborech, č. 14/1954 Sb., o volbách do národních výborů, č. 16/1954 Sb., o změnách územních obvodů některých národních výborů a č. 23/1954 Sb., o organizaci výkonných orgánů národních výborů. Podle zákona 14/1954 Sb., o volbách do národních výborů byly 16. května 1954 uskutečněny první volby členů národních výborů všemi občany, majícími volební právo. Volební období bylo stanoveno na tři roky. Podle § 3, odst. 5 zákona č. 13/1954 Sb., o národních výborech, se volil do místních národních výborů jeden člen nejméně na 100 a nejvýše na 200 obyvatel podle velikosti obce. V obcích do 900 obyvatel se volilo 9 členů. Místní národní výbory se měly scházet ke svým zasedáním nejméně jedenkrát za měsíc. Rada NV se skládala z předsedy NV, jeho náměstka, popř. náměstků, tajemníka a ostatních členů rady. Všichni členové rady byli voleni národním výborem na jeho prvním zasedání.

Na základě těchto voleb se předsedou MNV v Oplotě stal Václav Malý, který byl předsedou do voleb konaných 19. května 1957, kdy se předsedou MNV v Oplotě stal opět Vojtěch Baxa a ten stál v čele NV až do voleb v r. 1960.

V dubnu 1950 bylo v Oplotě založeno menšinové JZD se 16 členy, jeho ustavující schůze se konala 23. dubna 1950, předsedou JZD byl zvolen Emanuel Voler.

Důležitým mezníkem ve vývoji národních výborů byl rok 1960. Novému územnímu uspořádání státu předcházelo vydání dalších důležitých zákonů, jejichž obsah se odrazil v přijetí Ústavy Československé socialistické republiky. Na ústavní zákon č. 35/1960 Sb., o změně ústavního zákona o volbách do Národního shromáždění a o volbách do Slovenské národní rady a ústavního zákona o národních výborech, který definoval národní výbory vzešlé z voleb roku 1960 jako „orgány státní moci pracujícího lidu“, navázal zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu. Tento zákon stanovil, že z důležitých společenských zájmů, zejména pro další rozvoj zemědělské výroby a pro hospodářskou a kulturní výstavbu obcí, lze vytvořit, zrušit nebo sloučit obce, nebo provést změnu jejich území.

Na jeho základě byly vytvořeny nové hranice krajů a okresů. Na území tehdejšího Československa došlo mj. k několikanásobnému územnímu zvětšení správních okresů, za současného snížení jejich počtu. Z původního počtu 300 okresů klesl jejich počet na konečných 108. Tímto rozhodnutím došlo mj. k zániku tří okresních národních výborů (Blovice, Přeštice a Stod) a převážně na jejich území byl 17. června 1960 ustaven Okresní národní výbor Plzeň-jih. Obec Oplot patřila do té doby pod správu okresu Přeštice, po vzniku okresu Plzeň-jih se stala jeho součástí. Do správy ONV Plzeň-jih ale přešla už jako osada obce Dnešice. Ve smyslu § 15, odst. 1 vládního nařízení č. 34/1958 Sb., o dalších přesunech působnosti a jiných zjednodušeníh ve státní správě projednal a schválil ONV Přeštice na jednání rady dne 6. května 1960 pod č. usnesení 107/60 a následně na jednání 25. plenárního zasedání dne 31. května 1960, sloučení obce Dnešice s obcemi Oplot a Přestavlky. Název správního celku byl stanoven na MNV Dnešice se sídlem tamtéž. Na základě rozhodnutí ONV Přeštice se tak stalo s platností od voleb do Národního shromáždění a národních výborů v roce 1960, tzn. s platností od 12. června 1960. Tímto rozhodnutím zanikl MNV Oplot.

Koncem 80. let 20. století došlo ke změně politické situace v republice. Na tuto změnu reagovala řada nově vydaných zákonů, která postupně vedla k ukončení existence soustavy národních výborů v tomto státě. Podle ústavního zákona č. 14/1990 Sb., o odvolání zastupitelských sborů a volbě nových poslanců národních výborů, bylo změněno složení národních výborů na základě politické dohody orgánů Národní fronty s Občanským fórem.

Po vydání zákona České národní rady (ČNR) č. 94/1990 Sb., o působnosti národních výborů při provádění některých ustanovení zákona o právu shromažďovacím a zákona o civilní službě, vykonávaly MNV působnost ve věcech práva shromažďovacího. Ústavním zákonem č. 294/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava

Československé socialistické republiky, a ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci, a kterým se zkracuje volební období národních výborů, se základem místní samosprávy stala obec.

Po územní reorganizaci v roce 1990 se obec Oplot na základě rozhodnutí 22. plenárního zasedání ONV Plzeň-jih ze dne 20. září 1990 stala se zpětnou platností od 1. září 1990 opět samostatnou obcí s vlastní správou.

Po vydání zákona ČNR č. 367/1990 Sb., o obcích (obecním zřízení), Místní národní výbor v Oplotě k 24. listopadu 1990 zanikl. Práva a povinnosti tohoto výboru přešly na nově vzniklý Obecní úřad v Oplotě. Současný obecní úřad sídlí v čp. 69.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Archivní fond obsahuje archiválie MNV Oplot z let (1941) 1945-1960.

Archiválie archivního fondu MNV Oplot byly do archivu předávány v následujících přírůstcích.

První část archivního fondu, 2 hlavní knihy z let 1945-1952 o celkové velikosti 0,05 bm, byly nalezeny při stěhování archivu v roce 1993. Do knihy přírůstků byly archiválie zapsány dne 18. října 1993 pod číslem přírůstku (č. př.) 955.

Dne 30. dubna 1999 byl do Státního okresního archivu (SOkA) Plzeň-jih se sídlem v Blovicích předán Obecním úřadem Dnešice spolu s archiváliemi MNV Dnešice 1 balík archiválií MNV Oplot z let 1957-1969 o celkové velikosti 0,02 bm (č. j. SOkA 79/99-Spf.). Do knihy přírůstků byly archiválie zapsány pod č. př. 66/99.

Poslední část archivního fondu MNV Oplot, 1 balík archiválií z let (1941) 1945-1969 o celkové velikosti 0,10 bm, byla do Státního okresního archivu (SOkA) Plzeň-jih se sídlem v Blovicích předána Obecním úřadem Oplot dne 8. prosince 1999 (č. j. SOkA 742/99-Spf.). Do knihy přírůstků byly archiválie zapsány pod č. př. 20/00.

V kapitole III. je uveden soupis archiválií, které obdobné archivní fondy obsahují, ale součástí archivního fondu MNV Oplot nejsou. K jejich ztrátě mohlo pravděpodobně dojít tak, že po zrušení MNV Oplot a připojení obce Oplot pod správu MNV Dnešice zůstaly některé z dnes chybějících dokumentů, které nepřevzal do správy MNV Dnešice, uloženy v budově bývalé úřadovny MNV Oplot a odtud mohly být postupně rozkradeny, nebo v případě, že byly předány do spisovny MNV Dnešice, mohlo dojít k situaci obdobné. Soupis dokumentů předávaných si mezi jednotlivými NV bohužel neexistuje.

Předávání výše uvedených archiválií MNV Oplot a jeho nástupcem se dělo v rámci archívem pravidelně prováděných skartačních řízení.

MNV se ve spisové službě, i když nedůsledně (nepřiděloval ukládací ani skartační znaky u příslušných spisů v podacím protokolu ani přímo na spisy), řídil podle centrálně vydaného spisového řádu, o čemž svědčí vedení podacích protokolů a přidělování čísel jednacích.

Spisy vzniklé činností MNV byly ukládány v budově úřadu do dřevěných skříní.

Písemnosti určené k předání do archívu byly vybrány podle příslušných předpisů a skartačních řádů pro národní výbory.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fond MNV Oplot z let (1941) 1945-1960 obsahuje celkem 6 knih z let (1941) 1945-1960 a 1 karton spisů z let 1951-1960.

Písemnosti MNV Oplot jsou uloženy také jako posteria ve fondu Archiv obce (AO) Oplot. Jedná se o knihy s agendami dvou původců. Prvním původcem, který vedl knihy do r. 1945, byl obecní úřad, od r. 1945 v zápisech stejné agendy pokračoval jeho nástupce MNV. Jde o tato inv. č. odkazující na uložení knihy v archivním souboru AO Oplot: inv. č. 1 kniha příjmů z lesa z let 1920-1945 (1951) a inv. č. 4 podací protokol z let 1941-1945 (1951).

V roce 2012 bylo přikročeno k inventarizaci dosud nezpracovaného archivního fondu MNV Oplot, která byla svěřena archivářce Janě Maškové.

Prius v časovém rozsahu archivního fondu MNV Oplot je dán letopočtem 1941 v časovém rozsahu pokladního deníku (inv. č. 6). Jedná se o společnou knihu, v níž byly v letech 1941-1953 vedeny záznamy o hospodaření obce dvěma původci, a to v letech 1941-1945 Obecním úřadem Oplot a v letech 1945-1953 vedl záznamy v knize MNV Oplot.

Protože, jak již bylo poznamenáno v II. kapitole, pracovníci MNV se při výkonu spisové služby spisovým řádem řídili velmi nedůsledně – vedli pouze podací protokoly a přidělovali č. j. podle těchto protokolů, bylo tedy pro pořádání spisů využito umělé Schéma pro pořádání spisů archivních fondů místních národních výborů obsažené v Metodickém pokynu pro inventární zpracování archivních fondů národních výborů ve Státním oblastním archívu v Plzni, č. j. SOAP/006-3120/2007.

Z výše uvedeného metodického pokynu vychází i rozdělení archivního fondu MNV Oplot. Ten je rozdělen na evidenční a účetní knihy a spisový materiál. Evidenční knihy jsou zastoupeny knihou evidencí povinných dodávek, účetní knihy jsou zastoupeny dvěma

hlavními knihami, knihou příjmů, knihou výdajů a pokladním deníkem. Spisový materiál pak obsahuje pouze spisy. Pododdíl spisy obsahuje archiválie ve spisové podobě rozdělené věcně.

Jazykem celého archivního fondu je čeština.

Po formální stránce je archivní pomůcka vyhotovena podle Metodického pokynu ředitele Státního oblastního archivu v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek, č. j. SOAP/006-0767/2010 z 12. března 2010.

Vzhledem k absenci dalších dokumentů s archivní hodnotou dochovaných z činnosti původce, je archivní fond z hlediska úplnosti materiálu považován za torzo. Chybí zápisy ze schůzí pléna a rady z let 1945-1960, účetní knihy z let 1953-1956, podací protokoly z let 1945-1960. Nedochovala se téměř žádná spisová agenda.

Z činnosti obnoveného MNV Oplot, tzn. z období od 1. září 1990 do 23. listopadu 1990, se archiválie rovněž nedochovaly.

Před vlastní inventarizací archivního fondu došlo k jeho fyzickému vyčištění a zabalení knih do balícího papíru. Archivní fond byl poškozen pouze v jednom případě, kdy kniha (inv. č. 6) má uvolněnou vazbu.

Celková metráž archivního fondu byla určena na základě Metodického návodu odboru AS MV ČR čj. AS-169/2-2005, hlava VI., čl. 6 Způsob měření archiválií. Před zpracováním byla celková metráž archivního fondu 0,17 bm.

Po inventarizaci je nynější rozsah archivního fondu 0,15 bm, z toho připadá 0,10 bm na úřední knihy, které byly z větší části před inventarizací archivního fondu uloženy v balících a 0,05 bm na karton, ve kterém je uloženo torzo spisů.

Vyřazení archiválií z evidencí NAD z důvodu přehodnocení významu nebylo v archivním fondu provedeno.

Rozdíl v počtu a skladbě evidenčních jednotek archivního fondu původně uváděných na EL NAD a současným stavem je způsoben vyčleněním 4 knih z balíků při inventarizaci archivního fondu MNV Oplot. Spisový materiál byl při inventarizaci archivního fondu uložen do kartonu.

Archivní fond je uložen ve Státním okresním archivu Plzeň-jih se sídlem v Blovicích.

Z archivního fondu MNV Oplot byly pro archivní fond MNV Dnešice vyčleněny kniha zápisů ze schůzí občanského výboru z let 1962-1969, jejíž součástí je seznam domácích porážek z let 1964-1969 a inventární kniha požárního sboru z let 1962-1969, vše o celkové velikosti 0,01 bm.

Do archivního fondu AO Oplot byl z MNV Oplot z č. př. 20/00 přesunut rozpis obecních dodávek z let 1943-1945 o celkové velikosti 0,01 bm.

Zápisy o přesunu dokumentů mezi výše uvedenými archivními fondy jsou součástí jejich spisů o fondech.

Došlé a odeslané písemnosti nebyly u původce uspořádané.

Písemnosti určené k předání do archivu byly vybrány podle příslušných předpisů a skartačních řádů pro národní výbory.

V roce 2010 byl u spisovny Obecního úřadu Oplot uložen jen I. díl pamětní knihy z let 1863-1919. II. díl pamětní knihy z let 1922-1926 a III. díl pamětní knihy z let 1957-1987 je údajně ztracen, IV. díl pamětní knihy vedený od roku 1988 dosud je uložen u kronikáře Václava Duchka.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Archivní fond MNV Oplot patří mezi torzovitě dochované fondy národních výborů. Chybí zde téměř veškerá agenda 50. a 60. let minulého století. Dochované archiválie archivního fondu MNV Oplot podávají pouze velmi stručný přehled o příjmech a výdajích MNV.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

V březnu 2012 archivní fond uspořádala, inventární seznam sestavila a archivní pomůcku vypracovala pracovnice Státního okresního archivu Plzeň-jih se sídlem v Blovicích Jana Mašková.

V Blovicích dne 4. prosince 2012

.....
Jana Mašková

Seznam použitých pramenů a literatury

a) Prameny

SOkA Plzeň-jih se sídlem v Blovicích

Archivní soubory:

Okresní národní výbor Přeštice I., inv. č. 28, sign. 52, karton 11 (Reorganizace a stavba MNV 1949-1952), karton 13 (Evidence, slib, úřední průkazy a změny funkcionářů MNV okr. přešt. J-Ř 1946-1952)

Okresní národní výbor Přeštice I., inv. č. 86, sign. 603, karton 114 (Zápisy z ustavujících schůzí MNV 1946)

Okresní národní výbor Přeštice I., inv. č. 86, sign. 603, karton 115 (Seznamy členů dle obcí 1946)

Základní devítiletá škola Oplot, inv. č. 156 (Pamětní kniha 1940-1976)

b) Literatura

ČECHOVÁ Gabriela. Vývoj organizace a působnosti národních výborů v českých zemích v letech 1945-1960, *Archivní časopis*, 1962, roč. 12, str. 129-147.

ŠTROBLÍK Vladimír. Vývoj organizace a působnosti národních výborů na území České republiky (1945-1990), *Archivní časopis*, 2001, roč. 51, str. 73-89.

Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005. I. a II. díl, Praha: 2006.

Seznam obcí v zemích českých podle správního rozdělení z 1. února 1949, Praha: 1949.

Seznam použitých zkratk

AP	archivní pomůcka
AS MV ČR	Archivní správa Ministerstva vnitra České republiky
bm	běžný metr
eid. jedn.	evidenční jednotka
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
inv. č.	inventární číslo
JZD	jednotné zemědělské družstvo
KSČ	Komunistická strana Československa
PEvA	program pro evidenci archiválií
SOA	státní oblastní archiv
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
Ú. l.	Úřední list

INVENTÁRNÍ SEZNAM

I. Úřední knihy

a) Knihy evidenční

1	Evidence povinných dodávek	1951, 1954	ukn 1
---	----------------------------	------------	-------

b) Knihy účetní

2	Hlavní kniha	1945-1948	ukn 2
3	Hlavní kniha	1949-1952	ukn 3
4	Kniha příjmů	1957-1960	ukn 4
5	Kniha výdajů	1958	ukn 5
6	Pokladní deník Pokladní deník Obecní úřad Oplot 1. 1. 1941-26. 3. 1945 Pokladní deník MNV Oplot 13. 9. 1945-31. 12. 1953	(1941) 1945-1953	ukn 6

II. Spisový materiál

Spisy

Organizace činnosti národního výboru

7	Zrušení místní osvětové rady	1951	kar 1
---	------------------------------	------	-------

Místní daně a poplatky

8	Daň domovní	1959-1960	kar 1
---	-------------	-----------	-------

Zemědělská výroba

9	Obecní rozpisový sumář	1952	kar 1
---	------------------------	------	-------

Název archivní pomůcky:	Místní národní výbor Oplot
Značka archivního fondu:	MNV Oplot
Časový rozsah:	(1941) 1945-1960
Počet evidenčních jednotek:	7 (6 úředních knih, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	9
Rozsah v bm:	0,15 (úřední knihy – 0,10 bm; spisy – 0,05 bm)
Stav ke dni:	4. 12. 2012
Zpracovatel archivního fondu:	Jana Mašková
Zpracovatel archivní pomůcky:	Jana Mašková
Počet stran:	15
Počet exemplářů:	5
Schválila:	Mgr. Petra Martínková
	dne 4. 12. 2012 - č. j. SOAP/050-0587/2012